

INNEHOLDER FORRETNINGSHEMMELIGHETER

## MELDING AV FORETAKSSAMMENSLUTNING

I HENHOLD TIL KONKURRANSELOVEN § 18

---

Av foretakssammenslutningen mellom

**Trace Invest AS**

og

**Reflection Marine ASA**



## INNHold

1	INNLEDNING .....	3
2	INVOLVERTE PARTER – KONTAKTINFORMASJON .....	4
2.1	Melder .....	4
2.2	Målselskap .....	4
3	BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN .....	4
3.1	Beskrivelse av Foretakssammenslutningen og hvordan den kom i stand .....	4
3.2	Nærmere om avtaleverket .....	5
3.3	Meldeplikt .....	5
3.4	Strategisk og økonomisk begrunnelse for Foretakssammenslutningen .....	7
3.5	Tidsplan for gjennomføring .....	8
4	FORETAKENES STRUKTUR OG VIRKSOMHETSOMRÅDER .....	8
4.1	Trace Invest AS .....	8
4.2	Reflection Marine ASA .....	12
5	BERØRTE MARKEDER .....	17
5.1	Oversikt over markedene for marin seismikk .....	17
5.2	Overlappende virksomhet .....	18
5.3	Relevant marked for innhenting av marin seismikk med streamere – produktdimensjon .....	19
5.4	Relevant marked for innhenting av marin seismikk med streamere – geografisk utstrekning .....	21
5.5	Utvikling og produksjon av streamerpakker og annet relatert materiell – produkt- og geografisk dimensjon .....	22
6	KONKURRANSEANALYSE .....	23
6.1	Oversikt .....	23
6.2	Markedet for innhenting av marin seismikk med streamere .....	24
6.3	Markedet for utvikling og produksjon av streamerpakker .....	33
6.4	Effektivitetsgevinster .....	34
6.5	Foretakssammenslutningen har ingen negative virkninger på konkurransen .....	34
7	MELDEPLIKT – ØVRIGE MYNDIGHETER .....	35
8	OFFENTLIGHET OG KONFIDENSIALITET .....	35



## 1 INNLEDNING

På vegne av Trace Invest AS («Trace Invest»), som er et heleid datterselskap av Shearwater GeoServices Holding AS («Shearwater Holding»), meldes i henhold til konkurranseloven § 18 ervervet av 100 prosent av aksjene i Reflection Marine ASA («RMASA») fra Schlumberger Norge AS («SLB-Norge») («Foretakssammenslutningen»/«Transaksjonen»).

Schlumberger-konsernet («SLB-konsernet») vil forut for gjennomføringen av Foretakssammenslutningen ha skilt ut og plassert virksomheten som inngår i Foretakssammenslutningen inn i det nystiftede selskapet RMASA («Carve-Out Transaksjonene»). Dette omfatter primært deler av virksomheten i WesternGeco AS («WesternGeco»), men også annen aktiva (herunder immaterielle rettigheter) som har ligget i andre selskaper i SLB-konsernet.

Virksomheten som inngår i Foretakssammenslutningen er knyttet til innhenting av marin seismikk, og omfatter i hovedsak ti seismikkskip, tolv komplette streamerset med reservedeler (til bruk på seismikkskipene), samt to såkalte «source»-skip (kildefartøy). Transaksjonen inkluderer videre WesternGecos proprietære marine seismikkteknologi, herunder utviklings- og produksjonsanlegg i Malaysia og Norge med tilhørende immaterielle rettigheter og ansatte («Virksomheten»). Ervervet omfatter ikke SLB-konsernets virksomhet innen multiklient (dvs. en forretningsmodell basert på innhenting av seismikkdata til et eget multiklientbibliotek der slutt kunder gjennom lisens gis tilgang til data i biblioteket). SLB-konsernet vil imidlertid ikke etter Transaksjonen eie egne skip for denne innhenting, og vil måtte inngå avtaler med aktører som tilbyr innsamling av seismikkdata proprietært («kontraktseismikk»). Transaksjonen omfatter heller ikke SLB sin virksomhet knyttet til prosessering av seismikkdata og innhenting av landseismikkdata. Denne virksomheten skal fortsatt ligge i SLB-konsernet.

Marin seismikk er en fellesbetegnelse på undersøkelser som gjennomføres for å avdekke geologiske formasjoner under havbunnen, hvorved formålet er å analysere og karakterisere petroleumsforekomster. Undersøkelser kan også gjennomføres på land og i berggrunnen, og omtales da som landseismikk. Seismiske data samles for det første inn som kontraktseismikk. Kundene er her typisk oljeselskaper, eller multiklientselskaper som selger/lisensierer prosesserte data videre. For det andre kan et seismikkselskap hente inn seismikkdata til eget multiklientbibliotek der seismikkselskapet selv eier dataene som er innhentet.

Både Shearwater-konsernet («Shearwater») og RMASA har virksomhet knyttet til innhenting av marin seismikkdata. Begge selskaper/konsern eier seismikkskip med utstyr som brukes til å innhente seismikkdata basert på kontrakt med tredjeparter.

Dette markedet er imidlertid å anse som globalt, og partenes samlede markedsandel er under 20 prosent.

Foretakssammenslutningen vil ikke føre til eller forsterke en vesentlig konkurransebegrensning i strid med konkurranselovens formål i noe marked. Markedet preges av stor overkapasitet, og en stor andel av skipene som inngår i Foretakssammenslutningen er ikke i aktivitet – enten ved at de er ledige skip («idle») eller i opplag («cold stacked»).



## 2 INVOLVERTE PARTER – KONTAKTINFORMASJON

### 2.1 Melder

Navn: Trace Invest AS  
Organisasjonsnummer: 919 117 133  
Postadresse: Postboks 1243 Sentrum, 5811 Bergen

#### Melders representant

Navn: Arntzen de Besche Advokatfirma AS  
Kontaktperson: Advokat Thea Susanne Skaug  
Postadresse: Postboks 2734 Solli, 0204 Oslo  
Telefon: 98 29 45 45  
E-post: tss@adeb.no

Vi ber om at all kontakt vedrørende Konkurransetilsynets behandling av Foretakssammenslutningen foregår gjennom Arntzen de Besche Advokatfirma AS.

### 2.2 Målselskap

Navn: Reflection Marine ASA  
Organisasjonsnummer: 920 956 173  
Postadresse: Risabergvegen 3, 4056 Tananger

## 3 BESKRIVELSE AV FORETAKSSAMMENSLUTNINGEN

### 3.1 Beskrivelse av Foretakssammenslutningen og hvordan den kom i stand

Den 22. august 2018 signerte Trace Invest (som kjøper), SLB-Norge (som selger), Shearwater Holding (som morselskap til kjøper), RASMUSSENGRUPPEN AS («RG») (som garantist) og GC Rieber Shipping ASA («GC Rieber Shipping») (som garantist) en aksjekjøpsavtale for Trace Invests kjøp av 100 prosent av aksjene i RMASA.

**Vedlegg 1:** Aksjekjøpsavtale datert 22. august 2018

Transaksjonen ble godkjent i styremøte i Trace Invest 20. august 2018. Styreprotokoll fra møtet følger vedlagt.

**Vedlegg 2:** Protokoll fra styremøtet i Trace Invest 20. august 2018

Den 22. august 2018 publiserte partene en felles pressemelding om Foretakssammenslutningen på Shearwater Holding sine nettsider.

**Vedlegg 3:** Utskrift av pressemelding og presentasjon datert 22. august 2018 fra [www.shearwatergeo.com](http://www.shearwatergeo.com)

Etter gjennomføring av Transaksjonen vil Trace Invest eie 100 prosent av aksjene og ha enekontroll over RMASA, jf. konkurranseloven § 17.

Virksomheten i RMASA var som nevnt tidligere inkludert i SLB-konsernet som en del av en rekke ulike datterselskaper i konsernet. Det følger av aksjekjøpsavtalen punkt 4.3 jf. punkt 5.1 bokstav (b) at det er en av betingelsene for gjennomføring av Transaksjonen at disse transaksjonene («Carve-Out Transaksjonene») er gjennomført. Nærmere om hvilken





virksomhet som omfattes av Carve-Out Transaksjonene er behandlet i punkt 4.2.1 og 4.2.2 nedenfor.

### 3.2 Nærmere om avtaleverket

Aksjekjøpsavtalen inneholder en rekke vedlegg.

SLB-Norge vil som en del av kjøpesummen motta A-aksjer tilsvarende 15 prosent av aksjekapitalen i Shearwater Holding (som eier 100 prosent av aksjene i Trace Invest) etter emisjon mot eksisterende eiere i forbindelse med egenkapitalfinansiering av transaksjonen.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

### 3.3 Meldeplikt

#### 3.3.1 Ervervet at RMASA

Trace Invest hadde ingen omsetning i 2017. Shearwaters omsetning i Norge i 2017 var NOK 434,2 millioner, mens omsetningen knyttet til virksomheten som er overdratt til RMASA var NOK 299,6 millioner i 2017.

Ettersom Trace Invest på meldetidspunktet er et felleskontrollert foretak mellom GC Rieber Shipping og RG, legges det til grunn at den norske omsetningen til disse to selskapene inngår i beregning av omsetning ved meldeplikt, jf. forskrift om melding av foretaks-sammenslutninger mv. § 5 annet ledd bokstav b. GC Rieber-konsernets omsetning i Norge i

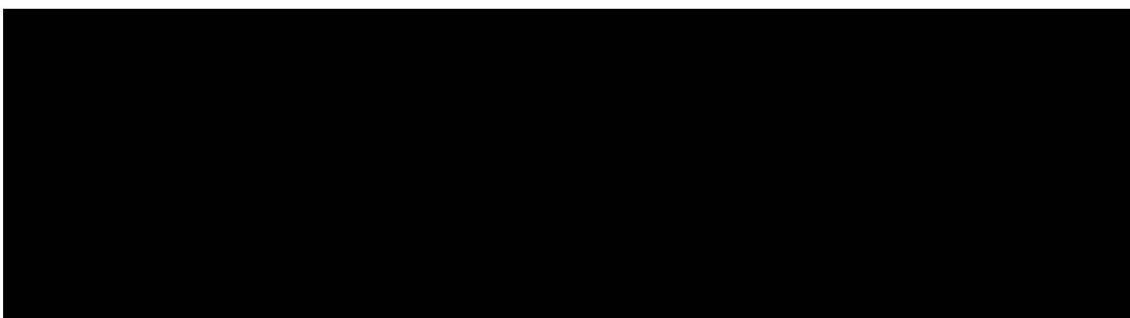


2017 var NOK 796,2 millioner, mens RG-konsernets omsetning i samme periode var NOK 458,2 millioner.

Samlet var relevant omsetning i Norge over NOK 1 milliard, og både Shearwater Holding og RMASA hadde en omsetning i samme periode på over NOK 100 millioner. Som nærmere begrunnet under er partenes markedsandeler i et globalt marked for innhenting av seismikk under 20 prosent. Følgelig er markedet således ikke å anse som et horisontalt berørt marked etter konkurranseloven § 18a første ledd bokstav e. Om en kun ser på et marked for kontraktseismikk uten multiklient, er partenes samlede markedsandeler basert på *omsetning* ca. 26 prosent. Vurdert ut ifra *kapasitet* er partenes markedsandel også under denne markedsavgrensningen under 20 prosent. Foretakssammenslutningen vil ikke forsterke eller føre til en begrensning av konkurransen uansett hvilken markedsavgrensning som legges til grunn. Etersom det relevante markedet ikke er endelig avgrenset i tidligere saker inngis for ordens skyld en utfyllende melding som oppfyller kravene til melding i konkurranseloven § 18a.

### 3.3.2 Endring av kontrollforholdene i Shearwater Holding

Trace Invest er et 100 prosent eid datterselskap av Shearwater Holding som igjen eies av RG og GC Rieber Shipping med 50 prosent hver av A-aksjene (dvs. aksjer med stemmerett).<sup>1</sup> Etableringen av Shearwater Holding (som fellesforetak) er tidligere meldt til Konkurransetilsynet.<sup>2</sup>



(i)



---

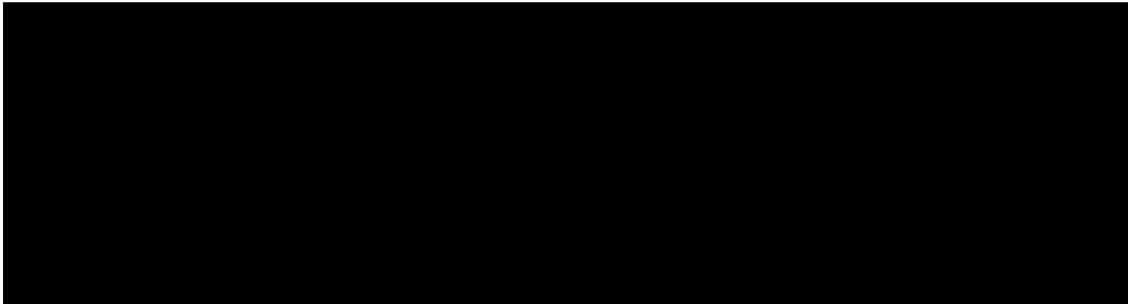
<sup>1</sup> I tillegg er det utstedt 759.150 B-aksjer i Shearwater Holding (som representerer ca. 4,8 prosent av den totale aksjekapitalen) som eies av Shearwater Holding og/eller ansatte i Shearwater Holding. B-aksjene har ikke stemmerett i Selskapet. For øvrig er aksjeklassene likestilt.

<sup>2</sup> Forenklet melding til Konkurransetilsynet datert 13. oktober 2016. Foretakssammenslutningen ble godkjent uten nærmere oppfølgingsspørsmål i fase I.

(ii)



(iii)



### 3.4 Strategisk og økonomisk begrunnelse for Foretakssammenslutningen

#### 3.4.1 Begrunnelsen fra Shearwater Holdings side

Det overordnede formålet med Transaksjonen er å slå sammen SLB-konsernets aktiva innen innsamling av marin seismikk med Shearwaters eksisterende flåte, for dermed å opprette en større og mer komplett tilbyder av high-end marinseismikktjenester. En sammenslåing vil utnytte de komplementære styrkene til henholdsvis RMASA og Shearwater hva gjelder seismikkskip, tillit hos kunder og teknologiske fortrinn, samt gi en konkurransedyktig kostnadsbase.

Som nærmere beskrevet i punkt 4.1 ble Shearwater Holding etablert i 2016 med en flåte på fire seismikkskip ervervet fra GC Rieber Shipping. Den konkrete strategiske og økonomiske begrunnelsen for Foretakssammenslutningen fra Shearwaters side er å utvide flåten med fartøy med noe forskjellig teknologi, som supplerer Shearwaters eksisterende flåte på en god måte og gir selskapet større fleksibilitet til å kunne inngå nye kontrakter. Videre vil Foretakssammenslutningen gi Shearwater fotfeste i markedet for havbunnsseismikk, som er et marked man forventer står foran en betydelig vekst i årene som kommer. Shearwater hadde ikke virksomhet i dette markedet forut for Foretakssammenslutningen.

Flere skip i flåten innebærer også en geografisk spredning som øker sannsynligheten for å ha ledig kapasitet i nærheten av der et nytt oppdrag skal gjennomføres. Flere skip innebærer dessuten kostnadssynergier i form av lavere administrative kostnader per fartøy og per kontrakt som inngås. Se for øvrig punkt 6.4 om effektivitetsgevinster nedenfor.

Shearwater vil gjennom Foretakssammenslutningen få tilgang til egenutviklet teknologi. Selskapet vil med dette kunne bidra til fortsatt utvikling i et marked som har vært preget av store teknologiske fremskritt de foregående år. Gjennom teknologisk utvikling vil de også bidra til å øke markedets tilgang på nødvendig teknologi i fremtiden.

#### 3.4.2 Begrunnelsen fra SLB-konsernet sin side

Den strategiske og økonomiske begrunnelsen for Foretakssammenslutningen fra SLBs side følger av at styret i SLB-konsernet har fattet en strategisk beslutning om å gå ut av marin- og landseismikkinnhenting, og vil i stedet bruke WesternGeco sin produktlinje mot «asset-light business». SLB-konsernets virksomhet innen seismikk skal være mindre basert på tunge



aktiva og gi et høyere fokus på multiklient, dataprosessering og tolkningstjenester (geofysisk analyser).

Som om en del av vederlaget for overdragelsen av RMASA til Trace Invest skal SLB-Norge som nevnt motta A-aksjer tilsvarende 15 prosent av aksjekapitalen i Shearwater Holding.

### **3.5 Tidsplan for gjennomføring**

Gjennomføring av Foretakssammenslutningen er betinget av en rekke forhold som nærmere angitt i aksjekjøpsavtalen kapittel 5, herunder godkjenning fra relevante konkurransemyndigheter. Partene forventer å gjennomføre transaksjonen i løpet av fjerde kvartal 2018.

## **4 FORETAKENES STRUKTUR OG VIRKSOMHETSOMRÅDER**

### **4.1 Trace Invest AS**

#### **4.1.1 Juridisk og organisatorisk struktur**

Trace Invest ble stiftet den 24. mai 2017 og har (frem til nå) ikke hatt virksomhet. Trace Invest eies 100 prosent av Shearwater Holding. Shearwater Holding er morselskapet i Shearwater og er frem til tidspunktet for gjennomføringen av Transaksjonen et felleskontrollert foretak mellom GC Rieber Shipping og RG, med 50 prosent eierandel hver av A-aksjene.

I tillegg til Trace Invest eier Shearwater Holding 100 prosent av aksjene i datterselskapet Shearwater GeoServices AS («Shearwater GeoServices»), som igjen eier 100 prosent av aksjene i følgende seks datterselskaper:

- Delphis Ltd (Bermuda)
- Polar Ship Invest IV AS (Norge)
  - Armada Seismic Invest II AS (Norge)
- Shearwater GeoServices Assets II AS (Norge)
- Shearwater GeoServices Assets AS (Norge)
- Shearwater GeoServices Norway AS (Norge)
  - Shearwater GeoServices Ltd (UK)
    - Shearwater GeoServices Inc (UK)
      - Shearwater GeoServices Software Inc (USA)
    - Geophysical Resources PTE Ltd (Singapore)

Organisasjonsstrukturen i Shearwater-konsernet forut for foretakssammenslutningen fremgår av vedlagte organisasjonskart. Etter Transaksjonen vil RMASA utgjøre et heleid datterselskap av Trace Invest.





**Vedlegg 4:** Organisasjonskart Shearwater GeoServices Holding AS med datterselskaper<sup>3</sup>

Shearwater Holding og Shearwater GeoServices har hovedkontor i Bergen og kontorer i UK, USA og Singapore. Shearwater Holding har omlag 230 ansatte spredt over datterselskapenes samlede virksomheter i ulike land. Av disse er det ca. 37 ansatte i Norge, og 105 er offshore-personell.<sup>4</sup>

**4.1.2 Nærmere om eierne av Shearwater Holding**

(i) RG

RG er morselskap i konsernet RASMUSSENGRUPPEN. RG er en uavhengig norsk aktiv kapitalforvalter. Virksomheten i RG omfatter i dag i det alt vesentlige tre forretningsområder; (i) finansielle investeringer, (ii) eiendom og eiendomsutvikling, samt (iii) shipping/offshore (utelukkende gjennom eierskapet i Shearwater Holding). RGs forretningsområde innen finansielle investeringer består i hovedsak av kjøp og salg av norske og utenlandske verdipapirer, herunder vurdering og bearbeiding av ulike investeringsmuligheter. I tillegg eier RG sammen med Arctic Holdings AS ca. 67 prosent av Arctic Fund Management AS (fordelt med en halvpart på hver) som er en uavhengig kapitalforvalter. Eiendomsvirksomheten skjer i hovedsak gjennom datterselskapet AVANTOR AS, og nevnte selskaps datterselskaper. RG har ingen virksomhet utenfor Norge utover gjennom eierskapet til 50 prosent av aksjene i Shearwater Holding. RG har heller ingen overlappende virksomhet med virksomheten i Shearwater.

For mer informasjon om RG vises det til <http://www.rasmussen.no/>.

**Vedlegg 5:** Organisasjonskart for RG

(ii) GC Rieber Shipping

GC Rieber Shipping er et datterselskap av GC Rieber AS som har et privat eierselskap med majoritetsinvesteringer innenfor eiendom, vare- og prosessindustri og shipping. Shippingvirksomheten skjer gjennom GC Rieber Shipping, som har hovedkontor i Bergen (Norge), og et driftsselskap i Yuzhno-Sakhalinsk (Russland). Selskapet er notert på Oslo Børs.

Virksomheten omfatter eierskap i syv spesialskip innen subsea og is/support, maritim drift og prosjektutvikling innen segmentene subsea og is/support. Selskapet har ingen virksomhet innen marinseismikk utover som deleier i Shearwater Holding.

Nærmere informasjon om GC Rieber Shippings virksomhetsområder finnes på selskapets hjemmeside <http://www.gcrieber.no/> og i selskapets årsrapporter.

**Vedlegg 6:** Organisasjonskart GC Rieber-konsernet

---

<sup>3</sup> For nærmere selskapsinformasjon vises det til aksjekjøpsavtalen vedlegg 1.80

<sup>4</sup> Datterselskapet Geophysical Resources PTE Ltd i Singapore står for ansettelse av offshore-personell.





### 4.1.3 Virksomhetsområder

#### 4.1.3.1 Overordnet

Shearwater er en global leverandør av marine geofysiske tjenester, hovedsakelig innen innsamling og prosessering av seismikkdata, til olje- og gasselskaper. Virksomheten har i dag følgende hovedområder.

- «Marine Seismic»: Virksomhetsenheten omfatter Shearwaters virksomhet innen innhenting av marin seismikkdata på kontrakt for spesifikke kunder (kontraktseismikk). Det er datterselskapet Shearwater GeoServices som i hovedsak står for kontrakter for innsamling av marin seismikkdata. Shearwater Holding, gjennom datterselskaper som listet opp over, eier en egen flåte på fire seismikkskip for slike operasjoner. Innhenting gjennomføres på kontrakt med oljeselskaper og med multiklientselskaper som ikke selv innhenter marin seismikkdata, eksempelvis TGS. Se oversikt over Shearwater-konsernets viktigste kunder i punkt 6.2.3. Virksomhetsenheten knyttet til innhenting av marin seismikk står for omlag 90 prosent av omsetningen i Shearwater-konsernet.
- «Processing & Imaging»: Virksomhetsenheten omfatter Shearwaters virksomhet innen prosessering og konvertering av marin seismikkdata. Virksomhetsenheten står for omlag 5 prosent av omsetningen i Shearwater-konsernet.
- «Reveal Software»: Virksomhetsenheten omfatter Shearwater sin virksomhet innen utvikling og eierskap i prosesseringssoftware til intern bruk og eksternt salg. Virksomhetsenheten står for omlag 3 prosent av omsetningen i Shearwater.

I tillegg eier Shearwater GeoServices 100 prosent av eierandelene i Delphis Ltd, som er Shearwaters forsikringselskap, og som opererer på en armlengdes avstand fra øvrige selskaper i konsernet.

For mer informasjon om virksomheten vises det til [www.shearwatergeo.com](http://www.shearwatergeo.com).

#### 4.1.3.2 Nærmere om seismikkskipene og virksomheten knyttet til innsamling av marin seismikk

Shearwaters forretningsmodell er i all hovedsak basert på innhenting og prosessering av seismikkdata eksklusivt for oljeselskaper og multiklientselskaper på kontraktbasis (kontraktseismikk). Kontraktene har normalt varighet på én til seks måneder.

Shearwater eier fire seismikkskip gjennom selskapene Polar Ship Invest IV AS, Armada Seismic Invest II AS og Shearwater GeoServices Assets II AS. Seismikkskipene er alle utstyrt og spesialtilpasset for innsamling av marin seismikk ved bruk av 3D- og 4D-teknologi.<sup>5</sup> Shearwater har per i dag ingen virksomhet innenfor innhenting av seismikkdata ved bruk av 2D-teknologi eller havbunnsseismikk (ocean bottom seismic/OBS).

Per i dag er tre av skipene i aktiv drift og utfører innsamling av seismikkdata på kontrakt. Seismikkskipet Polar Duke er i opplag.

---

<sup>5</sup> 3D/4D-skip kan i prinsippet også benyttes til innsamling ved bruk av 2D-teknologi (kun én streamer), men er utstyrt med et høyere antall streamere og i så måte tilpasset for 3D/4D-teknologi.



Den aktive flåten – bestående av seismikkskipene Polar Empress, Polar Duchess og Polar Marquis – var i 2017 i aktivitet på prosjekter i blant annet India, Egypt, Irland og Norge. Ved utgangen av 2017 var de tre skipene Polar Marquis, Polar Duchess og Polar Empress under overfart til Asia for prosjekter som skulle gjennomføres der. Polar Marquis og Polar Empress er per midt-juni 2018 på prosjekt i Vest-Afrika, mens Polar Marquis er på prosjekt i Vest-Europa.

Tabell 1: Oversikt over 3D/4D-seismikkskip eid av Shearwater

Selskap	Navn	Byggeår	Streamer-kapasitet	Antall streamere	Streamertype	Land / Flag
	3D/4D-skip					
Shearwater GeoServices Assets II AS	Polar Empress	2015	22	14	Sercel	Norge
Armada Seismic Invest II AS	Polar Duchess	2011	12	12	Sercel	Kypros
Polar Ship Invest IV AS	Polar Duke	2010	12	12	Sercel	Kypros
Polar Ship Invest IV AS	Polar Marquis	2000/oppgradert 2014	16	14	Sercel	Norge

#### 4.1.3.3 *Prosessering av marin seismikkdata og prosesseringsoftware*

Shearwater har i tillegg virksomhet innenfor prosessering av seismikkdata som finner sted i UK og USA, av henholdsvis datterselskapene Shearwater GeoServices Ltd (UK), og Shearwater GeoServices Inc og Shearwater GeoServices Software Inc (USA).

Datterselskapet Shearwater GeoServices Ltd driver prosesseringsvirksomheten til Shearwater i UK. Enheten har i underkant av 50 ansatte.

Datterselskapene Shearwater GeoServices Inc og Shearwater GeoServices Software Inc står for prosesseringsvirksomheten i USA, hvorved sistnevnte eier og utvikler prosesseringssoftware til intern bruk og eksternt salg. Shearwater GeoServices Inc driver kun prosessering, dog i dag med liten grad av aktivitet.

Shearwaters virksomhet innen «Reveal Software» dekker virksomheten knyttet til prosesseringssoftwaren Shearwater Reveal, som konsernet lisensierer ut for undersøkelser tilknyttet olje og gass. Konsernet utvikler mesteparten av deres software internt ved bruk av prosesseringserfaringen til konsernets interne og eksterne kunder, for på denne måten kontinuerlig forbedre og kommersialisere nye teknologier. Det antas at Shearwaters markedsandeler innen prosesseringssoftware er ca. 5-7 prosent. Kunder som benytter seg av konsernets software består av oljeselskaper, prosesseringsleverandører, konsulentselskaper og universiteter. Videre består Shearwaters kundebase av en rekke store seismiske leverandører og ned til raskt ekspanderende oppstartsbedrifter og enkeltmannsforetak.



#### 4.1.4 Omsetning og driftsresultat

Tabell 2: Omsetning og driftsresultat 2017 for Shearwater

Omsetning og driftsresultat 2017	Shearwater Holding
Omsetning i Norge <sup>6</sup>	USD 52 550 793 / NOK 434 225 756
Omsetning globalt	USD 111 123 908 / NOK 918 216 852
Driftsresultat i Norge	Ikke tilgjengelig
Driftsresultat globalt (EBIT)	USD -2 650 030 / NOK -21 897 197,9

Årsberetning og årsregnskap for 2017 vedlegges som:

**Vedlegg 7:** Årsberetning og årsregnskap 2017, Shearwater GeoServices Holding AS

Konsernomsetning i RG for 2017 var NOK 458,2 millioner. GC Rieber-konsernets omsetning i Norge i 2017 var NOK 796,2 millioner, og globalt i samme periode var omsetningen NOK 1 550 millioner.

#### 4.1.5 Bransjeorganisasjoner

Shearwater Holdings datterselskap Shearwater GeoServices Norway AS er medlem av Norges Rederiforbund og International Association of Geophysical Contractors («IAGC»).

#### 4.2 Reflection Marine ASA

##### 4.2.1 Juridisk og organisatorisk struktur

Selger er SLB-Norge, som inngår i SLB-konsernet. SLB-konsernet et internasjonalt oljeserviceselskap med virksomhet i over 85 land og med en samlet omsetning på USD 30,44 milliarder i 2017. SLB-konsernet tilbyr produkter og tjenester fra leting gjennom produksjon og integrerte løsninger for hydrokarbonutvinning som optimaliserer reservoarytelsen. Seismikkvirksomheten er primært drevet gjennom WesternGeco. Ved Transaksjonen overdras virksomheten innen marin seismikkinnhenting, mens virksomhet knyttet til multiklient og prosessering av seismikkdata beholdes i konsernet.

For mer informasjon om SLB-konsernet vises det til <https://www.slb.com/about.aspx>, og for WesternGeco: <https://www.slb.com/campaigns/westerngeco.aspx>.

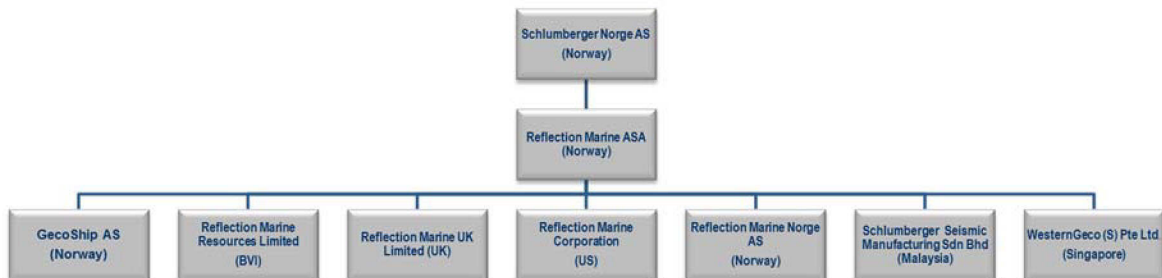
Virksomheten til RMASA var tidligere inkludert i SLB-konsernet som del av en rekke ulike datterselskaper i konsernet. SLB-konsernet har derfor forut for Transaksjonen gjennomført en rekke interne transaksjoner og opprettet nye interne selskaper. Noen transaksjoner er allerede gjennomført, mens andre vil bli gjennomført.

---

<sup>6</sup> Geografisk allokering av omsetning til Norge er basert på hvor tjenestene har funnet sted. I all hovedsak, og kun med få unntak, er kunden lokalisert i samme land som der tjenesten har funnet sted.

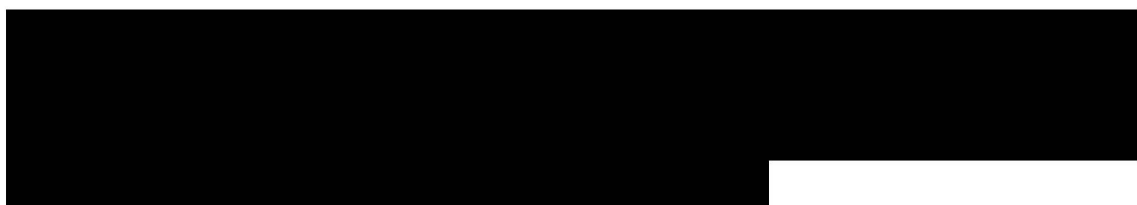
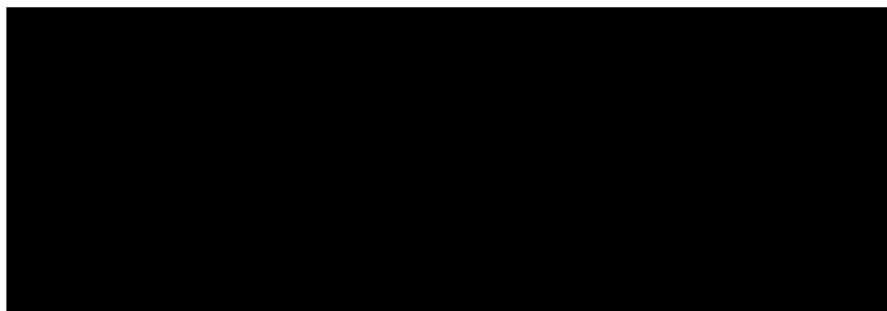


Figur 1 Organisasjonskart - RMASA<sup>7</sup>



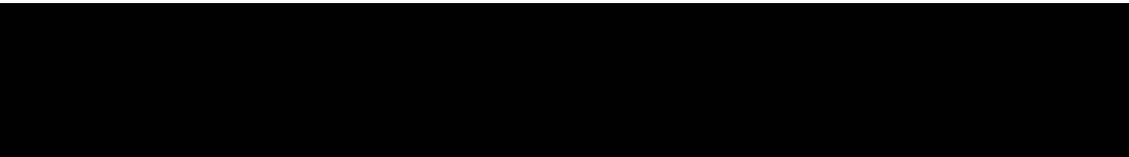
En overordnet beskrivelse av Carve-Out Transaksjonene som skal og har blitt gjennomført før overføringen av Virksomheten til RMASA, følger under.

I korte trekk innebærer Carve-Out Transaksjonene at RMASA – et nystiftet selskap – direkte eller gjennom datterselskaper erverver skip, utstyr, rettigheter og ansatte, samt andre relevante eiendeler og leieavtaler i tilknytning til Virksomheten fra øvrige datterselskaper i SLB-konsernet.



---

<sup>7</sup> For nærmere selskapsinformasjon vises det til aksjekjøpsavtalen vedlegg 1.58



For en oversikt over alle eiendommer som tilhører/leies av RMASA i forbindelse med virksomheten vises det til aksjekjøpsavtalen vedlegg 18.1(A).

## **4.2.2 Virksomhetsområder**

### **4.2.2.1 Oversikt**

RMASA-konsernets virkeområder er innenfor innhenting av marinseismikk, samt utvikling og produksjon av seismikkutstyr (streamere). Virksomheten innen marinseismikk har vært aktiv globalt og leverer tjenester med 3D- og 4D-streamere, samt havbunnseismikk. Disse tjenestene utføres fra en flåte med seismikkskip som er eid av RMASA-konsernet. Skipene er utstyrt med streamere og teknologi som i stor grad er utviklet og bygget internt. Utviklingen av ny teknologi foregår primært i Norge (Asker). Produksjon og reparasjon av streamere og annet utstyr finner sted i Malaysia (Penang). Produktsalg- og støtte til kunder som tidligere har kjøpt utstyr gjennom salg og leieavtaler foregår fra Storbritannia (Gatwick).

Ettersom SLB-konsernets virksomhet innen multiklient, prosessering og landseismikk ikke inngår i Virksomheten som overdras til RMASA, vil RMASA ikke ha virksomhet innen nevnte områder.





#### 4.2.2.2 Seismikkskip og innhenting av marin seismikk

Seks av seismikkskipene som inngår i Transaksjonen, Amazon Conqueror, Amazon Warrior, WG Amundsen, WG Columbus, WG Magellan and Geco Eagle, er utstyrt med 3D/4D-teknologi (Q-Streamer and Isometrix Streamer utviklet og produsert av SLB). Disse skipene er for tiden «smart-stacked» som innebærer at det kreves begrenset tid og kostnad for å få skipene ut i markedet. Amazon Conqueror befinner seg i Malaysia, Geco Eagle i Florida og de øvrige skipene befinner seg i Norge. Det syvende skipet Western Trident som også kan benyttes i streamerproduksjon er for tiden i opplag («cold stacked») i Norge uten påmontert streamerutstyr.

I tillegg til streamerflåten omfatter Virksomheten tre «multi purpose» skip som er utstyrt til å innhente havbunnsseismikk basert på SLBs Q-Seabed-teknologi eller tredjeparts nodesystem. De tre skipene kan imidlertid også utstyres med streamere eller opptre som kildefartøy «source vessels». Av disse tre fartøyene er WG Tasman aktiv på kontrakt i Nordsjøen til slutten av september 2018, WG Vespucci er «smart-stacked» i Malaysia og WG Cook «smart-stacked» i Norge. Av de to kildefartøyene som er omfattet av Transaksjonen arbeider Geco Emerald for tiden med WG Tasman, mens Geco Diamond er i opplag i Norge.

Support og støtte til flåten med skip er basert i London (Storbritannia) med videre logistikkbasert i Norge, USA (Houston) og Singapore hvor eiendeler lagres og vedlikeholdes. Støtte til fartøyets flåte er en operasjonell organisasjon sentralt basert utenfor London i Storbritannia, med videre logistikkbasert i Norge, Houston og Singapore, hvor betydelige eiendeler og reservedeler lagres og vedlikeholdes.

Tabell 3: Oversikt over skip eid av RMASA

Navn	Byggeår	Streamer-kapasitet	Antall streamere	Streamertype	Land / flagg
<b>3D/4D-skip</b>					
Amazon Warrior	2014	18	14	Q-Marine	Panama
Amazon Conqueror	2015	18	14	IsoMetrix	Panama
WG Amundsen	2010	12	12	IsoMetrix	Kypros
WG Magellan	2009	12	12	Q-Marine	Kypros
WG Columbus	2009	12	12	Q-Marine	Kypros
Geco Eagle	1999	16	14	Q-Marine	Panama
Western Trident	1999	16	n.a.	n.a.	Panama
<b>Multi Purpose Vessels</b>					
WG Vespucci	2010	8	8 + Nodes system	Q-Marine og Geospace nodes	Kypros
WG Cook	2010	6	1 + 80km Q-Seabed	Q-Marine og Q-Seabed	Kypros
WG Tasman	2010	6	80km Q-Seabed	Q-Marine og Q-Seabed	Kypros
<b>Source vessels</b>					
Geco Diamond	1993	n.a.	n.a.	n.a.	Panama
Geco Emerald	1992	n.a.	n.a.	n.a.	Panama



#### 4.2.2.3 *Utvikling og produksjon av seismikkutstyr (streamere)*

Foretakssammenslutningen omfatter også virksomhet knyttet til utvikling og produksjon av streamerpakker. Denne virksomheten er skilt ut fra Schlumberger Seismic Manufacturing Ddn Bhd og omfatter blant annet Penang Product Center i Malaysia, som utvikler, produserer og reparerer streamerpakker til bruk for innhenting av marin seismikk. Produksjonsenheten har tidligere også produsert utstyr for landseismikk.

Denne virksomheten er av SLB primært benyttet for in-house produksjon av streamerpakker til bruk på seismikkskipene til SLB/WesternGeco. For ordens skyld nevnes at SLB yter support, reparasjoner og ytterligere salg til enkelte tredjeparter<sup>8</sup> som allerede har kjøpt eller leaset utstyr, imidlertid ikke under Malaysia-enheten. Slik support og ytterligere salg til tredjeparter vil inngå i Transaksjonen.

Ingeniørvirksomheten for marine seismikk ligger i Schlumberger Oslo Teknologisenter (Norge), og denne kompetansen vil bli inkludert i Virksomheten for videreutvikling og støtte teknologioverføring til det nye selskapet og industrien.

#### 4.2.3 **Omsetning og driftsresultat**

Ettersom målselskapet er et nyopprettet selskap som er tilført virksomhetsområder som ikke tidligere var avgrenset til en separat juridisk enhet, finnes det ingen tilgjengelige omsetningstall for 2017. Det foreligger heller ikke årsberetning eller årsregnskap.

PricewaterhouseCoopers LLP (Houston) har imidlertid revidert Virksomhetens regnskaper (combined financial statements) for årene 2015, 2016 og 2017.

**Vedlegg 8:** Årsrapport Gecoship AS 2017

**Vedlegg 9:** WesternGeco Marine Seismic Acquisition Business «combined financial statement 2015-2017»

Informasjonen om omsetning i tabellene nedenfor er basert på disse tallene. Merk at driftsresultat kun oppgis globalt.

RMASA har for ordens skyld beregnet omsetningstall i Norge i 2017 både basert på omsetning der gjennomføringen av tjenestene har funnet sted i Norge (tabell 4) og der kunden var lokalisert i Norge (tabell 5).

Tabell 4: Omsetning og driftsresultat RMASA, med omsetning i Norge beregnet basert på i hvilket land tjenesten er gjennomført.

Omsetning og driftsresultat 2017	Reflection Marine ASA
Omsetning i Norge	
Omsetning globalt	
Driftsresultat i Norge	Ikke tilgjengelig
Driftsresultat globalt	



Tabell 5: Omsetning og driftsresultat RMASA, med omsetning i Norge beregnet basert på i hvilket land kunden er lokalisert.

Omsetning og driftsresultat 2017	Reflection Marine ASA
Omsetning i Norge	[Redacted]
Omsetning globalt	[Redacted]
Driftsresultat i Norge	Ikke tilgjengelig
Driftsresultat globalt	[Redacted]



#### 4.2.4 Bransjeorganisasjoner

RMASA er medlem av International Association of Geophysical Contractors (IAGC).

## 5 BERØRTE MARKEDER

### 5.1 Oversikt over markedene for marin seismikk

Marin seismikkdata etterspørres hovedsakelig relatert til leting og utvinning av olje og gass, der formålet er å analysere og karakterisere petroleumsforekomster. Sluttkundene består dermed primært av olje- og gasselskaper, samt myndigheter som ønsker å kartlegge eventuelle naturressurser på deres kontinentalsokkel.

Selve innsamlingen av marine seismiske data gjøres tradisjonelt ved å sende lydbølger fra skip ned i undergrunnen, som reflekteres tilbake til sensorer – såkalt streamer-seismikk. Streamerne er inntil 10 km lange og bærer grupper av hydrofoner som normalt er plassert med 12,5 meters avstand langs kabelen. Dataene som samles inn gir mulighet til å produsere to- eller tredimensjonale avbildninger av undergrunnen, avhengig av metoden som benyttes ved innsamling:

- 2D-seismikk samles inn med én lyttekabel (streamer). Det gir et grovmasket tversnittsbilde av undergrunnen.
- 3D-seismikk samles inn ved hjelp av flere parallelle lyttekabler (streamere). Dette gir et tredimensjonalt og detaljert bilde av undergrunnen. Denne type seismikk benyttes, i likhet med 2D-seismikk, i letefasen med formål om å identifisere reservoarer av hydrokarboner.
- 4D-seismikk består av gjentatte 3D-innsamlinger. 4D-seismikk utføres for å kartlegge forandringer i reservoaret som følge av produksjon eller injeksjon over tid. Denne typen seismikk er vanligst på felt i produksjon.

Havbunnsseismikk er en annen og nyere type seismiske undersøkelser der det plasseres sensorer på havbunnen. Denne metoden benyttes for å kartlegge et mindre område, eksempelvis et felt under utbygging eller drift.





Etter at rådataene er innsamlet, må de prosesseres/konverteres til et format som kan tolkes og benyttes av geologer. Prosessen gjennomføres ved bruk av algoritmer for signalbehandling og software for bildefremkalling basert på innhentede signaler. Disse teknikkene er i hovedsak de samme både for prosessering av landbasert og marin seismikkinformasjon, og for behandling av de ulike typene data (2D, 3D og 4D).

Sluttkundene kan velge å kjøpe inn seismiske data enten eksklusivt gjennom kontrakt, eller ved kjøp av lisenser til et multiklientbibliotek. Det er derfor to forretningsmodeller for salg av seismisk informasjon:

- **Multiklient/multiklientbibliotek** baserer seg på at seismikkselskapene på eget initiativ samler inn seismiske data i områder som er åpnet for petroleumsvirksomhet. Ferdig prosessert data legges så inn i selskapenes bibliotek. Deretter selges det lisenser til disse bibliotekene til kunder som etterspør informasjonen. Vanligvis deles kostnadene til innhenting mellom eieren av biblioteket og slutt kunder – ved at noen slutt kunder forhåndskjøper lisens før informasjonen er hentet inn. Det eksisterer flere rene multiklientselskaper som kun prosesserer og selger lisenser til sitt multiklientbibliotek, for eksempel Geophysical Company TGS og Spectrum Geo.<sup>9</sup>
- **Kontraktseismikk** innebærer at kunder etterspør innsamling av data fra definerte områder. Kontrakter inngås vanligvis etter en anbudsprosess, og kunden får eierskap og eksklusiv bruksrett til dataene. Kontraktene inngås enten med en fastsatt dagrate og varighet, eller med avtalt pris for leveranser av seismikk fra et definert areal. Både slutt kunder – olje- og gasselskap og myndigheter – så vel som rene multiklient-selskaper etterspør kontraktseismikk.

## 5.2 Overlappende virksomhet

Det eneste markedet der Shearwater har overlappende virksomhet med RMASA er markedet for marin seismikk med streamere. RMASA har videre skip og materiell som kan brukes til havbunnsseismikk, men har Shearwater ingen virksomhet innenfor dette markedet forut for Transaksjonen.

Videre inngår utvikling og produksjon av streamere som en del av virksomheten i RMASA. SLB-konsernet har frem til i dag primært utviklet og produsert streamere (også omtalt som streamerpakker) til eget bruk. Shearwater har ikke kjøpt nye komplette streamerpakker de seneste årene, kun supplert eksisterende utstyrspakker. Selv om det da ikke foreligger et vertikalt overlappende marked, vil vi nedenfor også kort beskrive markedet for streamerpakker.

Shearwater og SLB-konsernet har virksomhet innen prosessering, men SLBs prosesseringsvirksomhet skal ikke legges inn i virksomheten RMASA. Det er dermed ikke overlapp mellom partene innen denne virksomheten.<sup>10</sup>

---

<sup>9</sup> Se f.eks. TGS Geophysical Company/TGS-NOPEC Geophysical Company/Multiklient Invest/PGS Exploration/PGS Australia – Dolphin Geophysical 4. november 2016.

<sup>10</sup> Multiklientvirksomheten til SLB-konsernet/WesternGeco (som utgjør ca. 50 prosent av omsetningen relatert til marin seismikk) inngår heller ikke i Transaksjonen.



### **5.3 Relevant marked for innhenting av marin seismikk med streamere – produktdimensjon**

#### **5.3.1 Det relevante markedet er avgrenset fra landseismikk**

For å levere marin seismikk og landseismikk kreves ulikt materiell – eksempelvis krever førstnevnte skip. Det er derfor ikke mulighet for tilbudssubstitusjon fra land til marin, og vice versa. Kundene etterspør på sin side informasjon om havbunnen for spesifikke områder. Etterspørselssubstitusjon er derfor heller ikke aktuelt. Av denne grunn er markedet for marin seismikk avgrenset fra landseismikk.

#### **5.3.2 Det relevante marked er avgrenset fra havbunnsseismikk**

Ved innhenting av marin seismikk kan det skilles på tradisjonell innhenting ved bruk av fartøy som sleper streamere etter seg, og havbunnsseismikk hvor det plasseres noder eller kabler på havbunnen.

Til kartlegging av større områder vil det være svært kostbart å benytte havbunnsseismikk. Det er dermed ikke et reelt alternativ for kunden å benytte havbunnsseismikk til denne typen undersøkelser. For enkelte typer 4D-undersøkelser kan det imidlertid være overlapp mellom bruksområdene til havbunnsseismikk og 4D-seismikk, men utstyret som kreves tilsier likevel at havbunnsseismikk skal avgrenses fra tradisjonell innhenting av 4D-seismikk. Den endelige markedsavgrensningen får uansett ingen betydning for nærværende sak, da Shearwater ikke har virksomhet innen havbunnsseismikk og partene i et bredt marked som inkluderer marin seismikk og havbunnsseismikk ikke vil kunne utøve markedsmakt.

#### **5.3.3 Nærmere om markedet for innhenting av marin seismikk med streamere og salg av lisenser til multiklientbibliotek**

Som nevnt kan innhenting av marin seismikk med streamere skje på enten kontrakts- eller multiklientbasis. I tidligere avgjørelser vedrørende innhenting av seismikk er det ikke foretatt en endelig avgrensning mellom kontraktseismikk og multiklientseismikk. I avgjørelsene CCG/Veritas<sup>11</sup> og GCCVertias/Fugro<sup>12</sup> vurderte engelske konkurransemyndigheter (tidligere Office of Fair Trading («OFT»)) om kontraktseismikk og multiklientseismikk inngikk i samme marked. Dette blant annet som følge av muligheter for umiddelbar tilbudssubstitusjon, ettersom det i begge tilfeller benyttes samme utstyr og personell. OFT holdt imidlertid den endelige avgrensningen åpen da det ikke var nødvendig for de konkurranserettslige vurderingene. I de norske konkurransemeldingene CCGVeritas/Fugro N.V<sup>13</sup> og TGS/TGS-NOPEC/Multiklient Invest/PGS Exploration/PGS Australia – Dolphin Geophysical<sup>14</sup> ble det i tråd tidligere OFT-avgjørelser angitt markedsandeler basert på felles marked bestående av kontraktseismikk og salg av lisenser til multiklientbibliotek.

En alternativ, snevrere markedsavgrensning vil være å ikke inkludere omsetning relatert til salg av lisenser til multiklientbibliotek, men kun omsetning relatert til innhenting av seismiske data. Multiklientselskaper, som etterspør innhenting av seismiske data med henblikk på videresalg, må i så tilfelle likestilles med slutt kunder som etterspør seismiske

---

<sup>11</sup> Office of Fair Trading, ME/2745/06 avgjørelse datert 6. februar 2007, avsnitt 7.

<sup>12</sup> Office of Fair Trading, ME/5780/12, avgjørelse datert 10. januar 2013.

<sup>13</sup> Meldt til Konkurransetilsynet 12. november 2012.

<sup>14</sup> Meldt til Konkurransetilsynet 4. november 2016.





data til eget bruk. Det samme gjelder eventuelt andre aktører som etterspør seismiske data – eksempelvis myndigheter. Det relevante markedet vil da være innhenting av seismiske data med streamere. Tilbudssiden i dette markedet består i så tilfelle av alle aktører som har aktivitet innen innhenting av seismiske data med streamere, mens etterspørselssiden består av alle som kjøper innhenting av seismiske data. Verdien av eventuell innhenting av seismiske data til bruk i eget multiklientbibliotek må da regnes som internsalg som inngår i totalmarkedet.

I det følgende oppgis markedsandeler både basert på et felles marked for kontraktseismikk og salg fra multiklientbibliotek, og i den snevre markedsavgrensningen, uten salg fra multiklientbibliotek. Selv med den snevre markedsavgrensningen blir partenes markedsandeler små, og avgrensningen er derfor ikke av betydning for inneværende sak. Hvorvidt salg fra multiklientbibliotek inngår i samme relevante marked som salg av kontraktseismikk, holdes derfor åpent.

#### **5.3.4 Det relevante markedet inkluderer minst 3D og 4D – det holdes åpent om det inkluderer 2D**

OFT foretok i avgjørelsene CGG/Veritas og GCC/Veritas/Fugro heller ikke en endelig avgrensning mellom 2D, 3D og 4D, da oppkjøpet ikke ville svekke konkurransen betydelig uansett hvordan markedet ble avgrenset. Det er heller ikke her nødvendig å konkludere om det er et separat marked for 3D/4D eller om markedet også inkluderer 2D. I det følgende blir det presentert markedsandeler basert på begge avgrensningene.

Seismiske undersøkelser gjennomføres ofte i ulike omganger. Først innhentes gjerne 2D-seismikk for å avdekke om det er sannsynlig at det er petroleumsforekomster i et større område. Dersom det er sannsynlig at det finnes petroleumsforekomster, innhentes så 3D-seismikk for å gi et mer detaljert tredimensjonalt bilde av grunnen. 4D-seismikk benyttes hovedsakelig på felt som er satt i produksjon for å vurdere endringer i reservoaret over tid.

De nyeste 3D/4D-seismikkskipene har vanligvis ti eller flere streamere. Antall streamere har ikke innvirkning på datakvaliteten, men flere streamere gir mulighet til å hente inn data fra et gitt havareal på kortere tid. Dette innebærer at en aktør som besitter fartøy med færre enn ti streamere vil disiplinere aktører med flere enn ti streamere, så lenge et oppdrag gir et tilstrekkelig vederlag til at skipene får dekket driftskostnadene i oppdragsperioden. Følgelig må alle skip med flere enn to streamere, og som dermed kan produsere 3D og 4D, inkluderes i samme relevante markedet.

For å produsere 3D og 4D benyttes de samme skipene, og øvrige innsatsfaktorer er også i stor grad like. Muligheter for tilbudssubstitusjon innebærer dermed at 3D og 4D inngår i samme marked.

Det er mulig å tilby 2D med 3D/4D-skip – men ikke motsatt. Tradisjonelt har 2D vært vesentlig billigere å innhente for kundene, og 2D er derfor gjerne valgt til screening av større områder. Overkapasitet i 3D-segmentet de seneste årene har imidlertid gitt så lave priser for 3D at kundene til en viss grad har substituert seg bort fra 2D til fordel for 3D også for innledende undersøkelser. I noen tilfeller leverer imidlertid 3D/4D-skip også i dag 2D-data. Dette fordi kunder etterspør dette, da det går vesentlig raskere å dekke et gitt areal med 2D enn 3D/4D. Etterspørselen etter 2D kommer særlig fra aktører som tilbyr multiklientbibliotek.



Dersom prisen på 3D blir tilstrekkelig høy, vil imidlertid kundene i mange tilfeller kunne velge 2D. Dette vil disiplinere aktørene som besitter 3D-skip og trekker dermed i retning av at 2D-skipene også bør inkluderes i det samme relevante markedet som 3D/4D-skip.

Heller ikke i denne saken er det nødvendig å foreta en endelig avgrensning fordi partene, selv i et snevert marked som kun omfatter 3D/4D, vil få små markedsandeler.

### 5.3.5 **Prosessering inngår ikke i det relevante markedet**

I CCG/Veritas-saken anså OFT innhenting av seismisk data og *prosessering* av seismiske data som separate produktmarkeder.<sup>15</sup> OFT begrunner distinksjonen med fravær av bevis på tilbuds- og etterspørselssubstitusjon mellom innhenting og prosessering av seismikkdata, samt at kontrakter lyses ut separat og ofte vinnes av aktører på ulike nivåer. Partene legger derfor til grunn at det eksisterer et marked for innhenting av seismikk som er avgrenset fra et marked for prosessering av seismikk.

Som nevnt er begge parter i Transaksjonen aktive innenfor prosessering, men prosessering inngår ikke i virksomheten som overdras til RMASA. Videre benyttes samme metoder for å prosessere både marin- og landseismikk, og markedet er globalt i utstrekning, da aktører i ett land prosesserer data fra hele verden. For ordens skyld opplyses at Shearwater sin andel i dette markedet antas å være mindre enn 5 prosent.<sup>16</sup>

### 5.4 **Relevant marked for innhenting av marin seismikk med streamere – geografisk utstrekning**

Ved innsamling av seismikk kjøper kundene seismiske data for et spesifikt område. En enkelt kunde kan etterspørre seismiske data fra flere områder globalt. Seismikkskip både kan, og blir ofte, flyttet over lange avstander avhengig av hvor kundene ønsker innsamling av seismikkdata. Det er ingen barrierer av betydning for å tilby seismikktjenester på tvers av landegrenser og havområder, og transportkostnadene ved å flytte skip er relativt beskjedne, sammenliknet med størrelsen på normale kontrakter.

Tabellen under viser antall oppdrag partenes skip har utført i de ulike regionene. Som vist har samtlige av partenes skip operert globalt de siste to årene og tatt oppdrag i ulike regioner. Dette illustrerer at partenes fartøy opererer globalt og konkurrerer om oppdrag over hele verden.

---

<sup>15</sup> Avsnitt 5.

<sup>16</sup> De største aktørene i dette markedet er CCG, SLB, GS, ION og Down Under Geophysical.



Tabell 6: Oversikt over antall oppdrag partenes fartøy har utført eller planlagt utført, i ulike regioner fra 2016 til 2018

Region/Skip	Australia/ New Zealand	Canada, East	Far East/ Indian Ocean / Southeast Asia	Mediterranean / Black Sea	Mexico / USA Mexican Gulf / South America	Northwest Europe	Russian Arctic	West Africa
Amazon Conqueror	1	1	2					
Amazon Warrior	4		2		2			
Geco Eagle					5			
Polar Duchess			5			4		
Polar Empress			2			3		1
Polar Marquis			5	1		2		1
Western Trident			1					
WG Amundsen			1			10	1	
WG Columbus					2	4		
WG Cook					2	1		
WG Magellan					1	4		1
WG Vespucci			3			2		
WG Tasman					1	4		

Kilde: Carnegie basert på data fra IHS Petrodata

Polar Duchess gjennomførte f.eks. i perioden to oppdrag i Indiahavet for oljeselskapet ONGC, før det gikk til norsk kontinentalsokkel for å gjennomføre et oppdrag for multiklient-selskapet TGS. Etter endt oppdrag i Nordsjøen gikk fartøyet så tilbake til Indiahavet og gjorde tre oppdrag, før det gikk til britisk kontinentalsokkel. Det at ett og samme fartøy benyttes i ulike deler av verden indikerer global tilbudssubstitusjon, og taler for at det relevante markedet er globalt.

Partene legger derfor til grunn at det relevante markedet er globalt. Denne avgrensningen har imidlertid ingen betydning for saken, ettersom partene heller ikke vil kunne utøve markedsmakt i et snevrere marked – f.eks. avgrenset til Nordsjøen.

## 5.5 Utvikling og produksjon av streamerpakker og annet relatert materiell – produkt- og geografisk dimensjon

Streamerpakker er en vesentlig innsatsfaktor til aktørene som har aktivitet i markedet for innhenting av marin seismikk med streamere. Utvikling og produksjon av streamere må anses som et eget produktmarked, som omfatter alle typer streamere som kan benyttes til innsamling av marin seismikk. Markedet for streamerpakker er globalt i utstrekning. Denne avgrensningen er også i tråd med tidligere praksis.

SLB-konsernet har, i likhet med CCG og PGS, aktivitet innen utvikling og produksjon av streamerutstyr. SLB-konsernet og PGS har slik virksomhet i all hovedsak til egen produksjon. Som nevnt i punkt 4.2.2.3 over har SLB-konsernet hatt noe salg/lisens av streamerutstyr til





to(tre) tredjeparter – alle utenfor Norge. De øvrige streamerpakkene som er produsert er benyttet på egne skip. CGG/Sercel er den eneste aktøren med merkbart salg til tredjeparter, og dette er også leverandøren av streamerpakkene som Shearwater har kjøpt. ION Geophysical og Teledyne er mindre og uavhengige aktører med aktivitet innen utvikling og produksjon av streamerpakker.

Shearwater har ikke aktivitet i dette markedet forut for Transaksjonen, og har heller ikke kjøpt streamerpakker de siste årene. Transaksjonen er derfor ikke egnet til å ha noen negative virkninger som en følge av at Shearwater overtar virksomheten innen utvikling og produksjon av streamerpakker. Se nærmere om dette i punkt 6.3 nedenfor. Oppsummering relevante markeder

Markedet for innhenting og salg av marin seismikk med streamere er det eneste markedet der det er horisontalt overlapp mellom partene.

Det relevante markedet for innhenting og salg av marin seismikk med streamere er globalt i utstrekning. Salget foregår enten direkte til sluttkunde eller til bruk i seismikkselskapers multiklientbibliotek.

Partene holder det åpent om salg fra multiklientbibliotek skal inkluderes i det relevante markedet. Partene holder det også åpent om markedet inkluderer innhenting ved bruk av 2D og 3D/4D, eller om det eksisterer et eget relevant marked for 3D/4D, da partene uansett ikke vil kunne utøve markedsrett i noe segment/market.

## 6 KONKURRANSEANALYSE

### 6.1 Oversikt

Foretakssammenslutningen vil gi en mer effektiv aktør i markedet i form av økt kapasitetsutnyttelse og forbedret og mer presis service til kundene. Det vil være en økning i markedsandelene til Shearwater, men markedsandelene vil også etter Foretakssammenslutningen være lave. Foretakssammenslutningen vil ikke føre til en vesentlig begrensning av konkurransen. Det vises blant annet til at:

- Markedet har de seneste årene vært preget av overkapasitet etter at ny kapasitet kom inn i markedet i årene før etterspørselssiden reduserte sitt aktivitetsnivå grunnet lavere priser på olje og gass. Partene forventer ikke på kort sikt en betydelig økning i aktivitetsnivået på etterspørselssiden.
- PGS, CGG, Polarcus, BGP og COSL har betydelig kapasitet til å konkurrere om oppdrag og sterke incentiver til å underby partene for å sikre utnyttelse av deres ledige skip.
- Kontrakter utlyses ved anbud og i de aller fleste anbuds konkurranser deltar alle de store globale aktørene, og i noen tilfeller også mindre/regionale aktører. Etter foretakssammenslutningen vil det sannsynligvis ofte delta fire-fem aktører i anbuds konkurransene – som alle besitter kapasitet med en lav alternativkostnad.
- WesternGeco har ikke markedsført sine 3D/4D-båter for oppdrag i etterkant av annonseringen om salg av Marine Acquisition-flåten i januar 2018. I realiteten har derfor majoriteten av WesternGecos flåte ikke vært tilgjengelig for nye oppdrag i markedet i første halvdel av 2018. Således vil Transaksjonen medføre at det faktiske



tilbudet av 3D/4D-kapasitet vil øke i etterkant av Transaksjonen da Shearwater aktivt vil starte å markedsføre WesternGeco-flåten.

- Olje- og gasselskapene, samt aktørene som etterspør innhenting av seismikk til multiklientbibliotek, er alle profesjonelle og svært velinformerte kunder. Videre inngår kundene vanligvis kontrakter etter anbudskonkurranser. Kundene har ingen lojalitet til leverandører og eventuelle byttekostnader er marginale.
- En betydelig del av seismikkflåten ligger i opplag og eies av rederier uten egen aktivitet innen innhenting av seismiske data. Dette sikrer etablerte aktører gode responsmuligheter og bidrar til å redusere etableringshindringene for nye aktører.

## **6.2 Markedet for innhenting av marin seismikk med streamere**

### **6.2.1 Grunnlaget for beregning av markedsandeler**

Kontraktmarkedet kjennetegnes av at olje- og gasselskapene utlyser anbudskonkurranser om innhenting av seismiske data. I en stor del av disse konkurransene deltar globale aktører, og gjerne også mindre, regionale aktører. Aktørene som deltar i anbudskonkurransene har ledig kapasitet og konkurrerer på like vilkår. Antallet kontrakter som lyses ut hvert år er begrenset og konjunkturavhengig. Dette innebærer at markedsandeler, målt i omsetning, til de ulike aktørene kan svinge betydelig fra år til år. Endelig vil omsetningen avhenge av hvor de ulike aktørene har utført oppdrag. Dette fordi deler av kostnadene for operasjoner er knyttet til lokale forhold – så kostnadene varierer mellom høy- og lavkostnadsland – noe som også reflekteres i ratene. Følgelig gir markedsandeler basert på omsetning, begrenset informasjon om styrkeforholdet til aktørene og rivaliseringen mellom dem.

En særlig utfordring knyttet til markedsandeler basert på omsetning er at flere aktører benytter egne skip til innsamling av data til sine multiklientbibliotek. Dette innebærer i praksis at aktørene inngår kontrakter med seg selv – som skal inkluderes i totalmarkedet for innhenting av seismikk. Selskapene oppgir imidlertid ikke verdien av disse interntransaksjonene i sine rapporter. Markedsandeler basert på omsetning må dermed estimeres på bakgrunn av offentlig informasjon.

Ettersom det vanligvis ikke lar seg gjøre å fremskaffe nye skip og streamere i perioden mellom tidspunktet når kundene signaliserer sitt behov, eksempelvis i form av en anbudskonkurranse, og tidspunktet for når innsamlingen av data må starte, vil andelen av kapasiteten de ulike aktørene kontrollerer ha betydning for konkurransen mellom dem. Markedsandeler basert på kapasitet er derfor et vel så informativt mål som markedsandeler basert på omsetning.

Det er utfordringer også knyttet til det å beregne markedsandeler basert på kapasitet, ettersom skipenes status – om de er på kontrakt, ligger ledige eller er lagt i kaldt opplag – påvirker hvor raskt operatøren kan sette dem i arbeid. Markedsandeler basert på kapasitet gir likevel den beste informasjonen om styrkeforholdet mellom aktørene. Det vil derfor i det følgende bli presentert markedsandeler basert på både kapasitet (antall kvadratkilometer skutt) og basert på omsetning.





## 6.2.2 Partenes markedsandeler

### 6.2.2.1 Markedsandeler basert på kapasitet

IHS Petrodata samler inn og tilgjengeliggjør markedsdata om seismikkmarkedet, inkludert antallet skip de ulike aktørene kontrollerer og status på skipene – hvorvidt de er i aktivitet, ledige eller i opplag. Fordeling av 3D/4D-skipkapasitet er presentert i tabellen under.

Tabell 7: Aktørenes flåte av 3D/4D-skip – fordelt mellom aktive, ledige og skip i opplag per juni 2018

	Aktive skip	Ledige	Kaldt opplag
Shearwater			
RMASA <sup>17</sup>			
PGS			
CGG			
PLCS (Polarcus)			
BGP			
COSL			
Eidesvik			
Andre			

Kilde: Carnegie basert på data fra IHS Petrodata samt innspill fra partene vedrørende status for skipene til RMASA

Tilbyderne av innhenting av seismiske data eier enten selv skipene de disponerer eller charterer disse på så lange kontrakter at skipene bør klassifiseres som å være under deres kontroll. Eidesvik har så langt ikke operert skip på egenhånd, men leid skipene ut til operatører. Eidesvik kan enten selv benytte disse til å tre inn i markedet eller leie ut skipene til nye eller eksisterende aktører. Kapasiteten som Eidesvik og andre skipseiende aktører besitter bidrar dermed til å senke etablerings- og ekspansjonsbarrierene i markedet.

PGS, CGG, RMASA, Shearwater og PLCS er de største globale aktørene. Kinesiske COSL og BGP, samt russiske Sovcomflot, satser også mot det globale markedet. COSL har arbeidet for klienter i Europa, Nord-Amerika, Afrika og Midtøsten.<sup>18</sup> BGP har arbeidet for internasjonale olje- og gasselskap med fotavtrykk i til sammen 51 land.<sup>19</sup> Både COSL og BGP har flere 3D/4D skip i sin flåte, og har dermed kapasitet og erfaring til å konkurrere om de samme kontraktene som partene.

Når skip legges i kaldt opplag fjernes gjerne streamerpakkene, men det er ulike grader av «kulde» i opplaget. Dersom det må anskaffes komplette sett med nye streamere vil kostnaden for disse ligge på USD 30-50 millioner, og ledetiden i produksjon forventes å være omtrent seks måneder. Avhengig av hvor lenge skipet har ligget i opplag kan det også være nødvendig å benytte USD 10-20 millioner for å gjøre det klart for arbeid.

<sup>17</sup>

<sup>18</sup> <http://www.cosl.com.cn/col/col23001/index.html>

<sup>19</sup> [http://www.bgpen.com.cn/bgpen/Marine/first\\_common.shtml](http://www.bgpen.com.cn/bgpen/Marine/first_common.shtml)



Melder har ikke detaljert informasjon om hvordan andre aktører har valgt å legge sine skip i opplag, og det er følgelig utfordrende å vurdere hvorvidt konkurrenters skip i opplag skal inkluderes som kapasitet «i markedet» per i dag. Melder har valgt å inkludere RMASA sine skip i opplag som relevant kapasitet i markedet – ved å klassifisere disse som ledige.

Markedsandelene til aktørene i markedet basert på 3D/4D-skip, avhengig av segmentering, er presentert i tabellen under:

Tabell 8: Markedsandeler basert på 3D/4D-kapasitet i markedet

	Basert på aktive skip	Basert på aktive og ledige skip	Basert på aktive, ledige og skip i opplag
PGS			
CGG			
PLCS			
RMASA			
Shearwater			
BGP			
COSL			
Eidesvik			
Andre			

Kilde: Beregnet basert på informasjonen i Tabell 7

Partene kontrollerer 15 prosent av flåten som per i dag er aktiv og 19 prosent av skipene som enten er aktive eller ledige.

Dersom også skip som er i opplag inkluderes, vil Shearwater etter Transaksjonen kontrollere ca. 17 prosent av den samlede 3D/4D-flåten. Som nevnt er det usikkert i hvilken grad skip i opplag representerer samme grad av konkurransekorrrektiv som aktive og ledig skip. Det kan imidlertid ikke utelukkes at øvrige aktører har kort responstid knyttet til skip i opplag, og kan sette skipene i arbeid til en like lav kostnad som Shearwater sitt Polar Duke. Skip i opplag kan dermed disiplinere partene direkte på samme måte som konkurrentenes aktive og ledige skip.

Skipene har noe ulik streamerkapasitet, så markedsandeler basert på antall streamere vil avvike noe fra markedsandeler basert på kapasitet. Imidlertid har 52 av total 65 3D/4D-skip i markedet kapasitet til å bære flere enn ti streamere, så heller ikke en slik definisjon av kapasitet vil ha vesentlig betydning for markedsandelene.

Uavhengig av kapasitetsmål vil dermed partene samlet sett ha en begrenset andel av den globale 3D/4D-kapasiteten.



Melder holder, i likhet med OFT, det åpent hvorvidt 2D er en del av samme marked som 3D og 4D.<sup>20</sup> Det er primært aktører i gruppen «Andre» som disponerer 2D-skip. Dersom 2D-skip inkluderes i det relevante markedet er fordelingen av skipskapasitet som følger:

Tabell 9: Markedsandeler basert på total 2D/3D/4D-kapasitet i markedet

	Basert på aktive skip	Basert på aktive og ledige skip	Basert på aktive, ledige og skip i opplag
PGS			
CGG			
PLCS			
RMASA			
Shearwater			
BGP			
COSL			
Eidsvik			
Andre			

Kilde: Beregnet basert på informasjonen i Tabell 7 samt Carnegie data om status til 2D skip – basert på IHS Petrodata

I et eventuelt marked som omfatter all streamer-seismikk – 2D/3D/4D – vil partene samlet kontrollere omtrent 12 prosent av skipene som enten er registrert som aktive eller ledige. Dersom også skipene i opplag inkluderes, vil partene kontrollere omtrent 11 prosent av flåten.

#### 6.2.2.2 Markedsandeler basert på omsetning

I tråd med OFT sin vurdering i tidligere saker holdes det som nevnt åpent om det eksisterer et felles marked for kontrakts- og multiklientseismikk. Det presenteres derfor markedsandeler både basert på et felles marked, og basert på et snevrere marked som kun omfatter kontraktseismikk.

I et felles marked som inkluderer salg fra multiklientbibliotek og salg gjennom kontraktsseismikk, har vi beregnet markedsandeler basert på antall kvadratkilometer skutt. Kvadratkilometer skutt forventes å samsvarer også godt med omsetning. Det er dermed en god proxy for omsetning i et felles marked som inkluderer salg fra multiklientbibliotek og salg av kontraktseismikk.

I et felles marked er det beregnet markedsandeler basert på antall kvadratkilometer skutt for ulike multiklientselskaper, for egne multiklientbibliotek og direkte for sluttkundene, typisk olje- og gasselskaper.

Antall kvadratkilometer skutt for multiklientselskapene er tilordnet multiklientselskapene, og antall kvadratkilometer skutt til eget multiklientbibliotek eller direkte for sluttkunder på kontrakt, er tilordnet seismikkselskapene.

I tabellen under presenteres markedsandelene. Markedsandelene er basert på antall kvadratkilometer 3D og 4D skutt i 2017 med 3D/4D-skip, men inkluderer ikke 2D.

<sup>20</sup> ME/578012 GCCVeritas/Fugro.



Tabell 10: Markedsandeler basert på antall km2 3D/4D skutt for ulike aktører med oppstart i 2017, kontrakts- og multiklientseismikk

	Antall km2 3D/4D	Markedsandel
PGS		
CGG		
TGS		
Polarcus		
Spectrum		
BGP		
SLB-konsernet		
COSL		
RMASA		
TPAO		
Sovcomflot		
Shearwater		
Øvrige		
Totalt		

Kilde: Carnegie basert på data fra IHS Petrodata. For enkelte oppdrag er antall km2 estimert basert på antall dager i arbeid. Antall km2 skutt av WesternGeco til SBL-konsernets multiklientbibliotek er lagt til SLB-konsernet, og antall km2 skutt på kontrakt er lagt til RMASA.

Partene har en samlet markedsandel på █ prosent innen et totalmarked for innhenting av seismikk. Da har vi verken inkludert 2D skutt med 3D/4D-skip eller med 2D-skip. Dersom vi hadde inkludert 2D, enten skutt med 3D/4D-skip eller 2D-skip, ville partenes markedsandeler blitt enda lavere.

I tabellen under er et estimat for aktørenes omsetning og markedsandeler for et snevert marked som kun omfatter kontraktseismikk. Dette inkluderer omsetning til tredjeparter, samt estimert verdi av eventuell internproduksjon av data til multiklientbibliotek.

Tabell 11: Estimert omsetning i USD millioner og markedsandeler for innhenting av marine seismiske data – omfatter kun 3D/4D omsetning – for 2017

USD	Omsetning til tredjeparter Kontraktseismikk	Markedsandel Kontraktseismikk	Internomsetning – eget multiklientbibliotek	Markedsandel inkl. internomsetning
PGS	243			
CGG	186			
RMASA	█			
PLCS	123			
Shearwater	99			
Andre	█			

Kilde: Estimert på omsetning til «Andre» er basert på partenes beste estimater. Omsetning til RMASA er hentet fra «Combined Statement of Operations» utarbeidet av PWC. Øvrig informasjon er hentet fra respektive selskapers årsrapporter. Eventuell begrenset omsetning knyttet til 2D for de fem største aktørene er inkludert i oppgitt omsetning.





Omsetningen til tredjeparter er hentet fra årsrapporter, og er et «beste estimat» på verdien av data selskapene har innhentet til egne multiklientbibliotek med egne skip.<sup>21</sup> Skipene til RMASA ble i 2017 benyttet til å innhente data til SBL-konsernets multiklientbibliotek. Verdien av dette er estimert til USD [redacted] millioner. Dette er imidlertid ikke inkludert i tabellen da partene etter Foretakssammenslutningen vil måtte konkurrere om å innhente data til SLB sitt multiklientbibliotek på lik linje med øvrige aktører. Det legges derfor til grunn at SLB-konsernets kjøp av data over tid vil fordele seg mellom aktørene i tråd med deres markedsandeler.<sup>22</sup>

Dersom markedsandeler beregnes kun basert på salg/omsetning til tredjeparter, er partenes samlede estimerte markedsandel [redacted] prosent i et berørt marked som omfatter innhenting av 3D- og 4D-data med streamere. Dersom markedsandelene også baseres på estimat på internsalg, noe som fremstår som mest relevant da markedet omfatter all innhenting av seismiske data, har partene en samlet estimert markedsandel på omtrent [redacted] prosent.

Partene har ikke informasjon til å estimere markedsandeler i en segmentering som inkluderer 2D. En kartlegging av internasjonale olje- og gasselskaper viser imidlertid at deres gjennomsnittlige utgifter til 2D er på om lag 8,5 prosent av utgiftene til 3D.<sup>23</sup> Videre innhenter multiklientbibliotekaktørene 2D-data i større grad enn olje- og gasselskapene, og også disse er relevante etterspørere i et marked for innhenting av seismiske data. Et konservativt anslag er dermed at et 2D/3D/4D-marked er omtrent 10 prosent større enn et marked som kun omfatter 3D/4D. Gitt at et marked for 2D/3D/4D er 10 prosent større enn et marked for utelukkende 3D/4D, vil aktørene ha følgende estimerte markedsandeler:

Tabell 12: Estimert omsetning (millioner USD) og markedsandeler for innhenting av marin seismiske data – omfatter 2D/3D/4D-omsetning – for 2017

	Omsetning inkl. internomsetning – eget multiklientbibliotek	Markedsandel inkl. internomsetning
PGS	[redacted]	[redacted]
CGG	[redacted]	[redacted]
RMASA	[redacted]	[redacted]
PLCS	[redacted]	[redacted]
Shearwater	[redacted]	[redacted]
Andre	[redacted]	[redacted]

Kilde: Samme kilde som Tabell 11, men lagt til grunn at totalmarkedet for 2D/3D/4D er 10 prosent større enn et marked utelukkende for 3D/4D.

I et relevant marked som omfatter 2D, 3D og 4D hadde partene i 2017 en markedsandel på maksimalt [redacted] prosent. Det gjøres oppmerksom på at disse estimatene er basert på omsetningen til PGS, CGG og PLCS hentet fra årsrapporter, mens omsetningen til «andre» er

<sup>21</sup> Internomsetning er estimert ved å dele selskapenes oppgitte omsetning fra kontraktseismikk på oppgitt flåteutnyttelse til kontraktseismikk. Dette gir et estimat på markedsprisen for å utnytte 1 prosent av flåten. Deretter er dette multiplisert med oppgitt flåteutnyttelse til innhenting av data til eget bibliotek.

<sup>22</sup> Å ikke inkludere internomsetning når multiklientbiblioteket ikke medfølger i transaksjonen følger fremgangsmåten i melding av CGG/Veritas/Furgo foretakssammenslutningen datert 12. november 2012.

<sup>23</sup> Kimberlite, «Seismic Data Acquisition Supplier Performance Report», 18. april 2018, tabell øverst på side 33. Her fremgår det at 77 prosent av olje- og gasselskapenes utgifter til seismiske data går til streamer-data – hvilket er brutt ned i 45 prosent til «Conventional Towed Streamer 3D», 26 prosent til «Broadband Towed Streamer 3D» og 6 prosent til «2D Data». Det fremgår ikke om 4D inngår i «3D-kategoriene».



et konservativt estimat fra Shearwater. At dette er konservativt understrekes av at CGG i sin årsrapport for 2017 estimerer at CGG, PGS, PLCS, Shearwater og WesternGeco (RMASA) står for omtrent 70 prosent av 3D markedet. Dette innebærer at de partene har klassifisert som «Andre» må stå for 30 prosent av markedet, mens de i Tabell 11 er estimert til å ha ■■■prosent/■■■prosent av markedet.

### 6.2.2.3 Oppsummering markedsandeler

Uavhengig av om markedsandeler beregnes basert på kapasitet eller omsetning, uavhengig av om 2D er i samme marked som 3D/4D eller ikke, og uavhengig av om kontrakt- og multiklientseismikk er i samme marked eller ikke, har partene så lave markedsandeler at Foretakssammenslutningen ikke vil kunne begrense konkurransen. Dette gjelder særlig siden øvrige aktører har betydelig ledig kapasitet, innkjøpene skjer ved anbudskonkurranser og etterspørselssiden er meget profesjonell med sterk kjøpermakt.

De nærmeste konkurrentene til Shearwater er aktører som konkurrerer om å hente inn seismiske data for tredjeparter og som opererer globalt. Shearwater anser per i dag ikke SLB-konsernet/RMASA som en nær konkurrent grunnet SLB-konsernet sin strategiske beslutning om å tre ut av segmentet for kontraktseismikk. Seismikkmarkedet er et anbudsmarked, og i de fleste anbudskonkurranser deltar de fleste aktørene, og samtlige aktører har tilgjengelig kapasitet som dekker olje- og gasselskapenes behov for 3D- og 4D-undersøkelser. Polarcus, PGS, CGG, BGP og COSL vurderes alle som nære konkurrenter av begge parter.

### 6.2.3 Partenes viktigste kunder og leverandører

I tabellen nedenfor er partenes fem viktigste kunder oppgitt.

Tabell 13: Partenes fem viktigste kunder innen innhenting av 3D/4D-seismikk 2017

Shearwater		SLB-konsernet	
Kunde	Andel av omsetningen	Kunde	Andel av omsetningen (2016 til i dag)
■■■■	■■■	■■■■	■■■
■■■■	■■■	■■■■	■■■
■■■■	■■■	■■■■	■■■
■■■■	■■■	■■■■	■■■
■■■■	■■■	■■■■	■■■

For SLB er omsetning knyttet til havbunneismikk holdt utenfor da dette ikke er omsetning i det berørte markedet for innhenting av seismikk med 3D/4D.<sup>24</sup> Andelene er beregnet basert på kundenes totale kjøp fra 2016 til i dag. Shearwater har kun aktivitet innen innhenting av seismikk med streamere, og andelene av omsetningen er basert på omsetning i 2017.

Foretakssammenslutningen forventes ikke å føre til noen form for negativ virkning for kundene. Etter Foretakssammenslutningen vil kundene fremdeles ha mange leverandører å velge blant. Foretakssammenslutningen vil heller ha en positiv virkning for kundene ved at

<sup>24</sup> SLBs største kunde i 2017 var ■■■■ som stod for nærmere ■■■prosent av eksternt omsetning. Dette relateres imidlertid utelukkende til ■■■■



det nye selskapet får en mer fleksibel flåte enn partene har hver for seg – noe som åpner for at kunden kan betjenes mer effektivt.

Tabell 14: Partenes fem viktigste leverandører til virksomhet innen innhenting av seismikk

Shearwater		SLB	
Leverandør	Andel av innkjøp	Leverandør	Verdi i USD millioner

RMASA er som nevnt et resultat av en omfattende carve-out prosess, hvilket innebærer at det er utfordrende å allokere leverandørkjøp til RMASA. De viktigste leverandørene for WesternGeco forventes imidlertid å representere de viktigste leverandørene for RMASA, og disse er derfor oppgitt etter størrelse i tabellen over. Hvor stor andel av kjøpene de ulike leverandørene vil stå for er imidlertid usikkert, og det er derfor satt inn verdi i USD millioner.

#### 6.2.4 Beskrivelse av vanligste salgskanaler og beskrivelse av etterspørselsstrukturen

Som nevnt over selges seismiske data enten direkte til sluttkunden eller til aktører som legger dette i sitt multiklientbibliotek – og som deretter videreselger informasjonen gjennom lisenser til biblioteket. Aktører som er vertikalt integrert med egen multiklientvirksomhet foretar også innhenting av seismiske data til egne bibliotek. Både direkte salg til kunder og salg av lisenser til multiklientbibliotek kommer vanligvis i stand ved at kunden henvender seg til tilbydereren og ber om tilbud på bestemte data.

Kundene som etterspør marinseismikk er hovedsakelig store og profesjonelle aktører. Disse har vanligvis egne avdelinger som er ansvarlige for å forhandle og inngå kontrakter med underleverandører, samt egne eksperter på seismiske data. Dette innebærer at kundene har inngående kjennskap til markedet, aktører, ledig kapasitet, dagrater etc.

Hvis en kunde har behov for seismiske data vil den gjerne først vurdere om den relevante informasjonen kan anskaffes fra et multiklientbibliotek. Dersom dette skulle være tilfellet, vil kunden starte forhandlinger om kjøp av lisens til multiklientbiblioteket.

Hvis dataene ikke allerede finnes i et multiklientbibliotek, kan kunden forhandle om å delfinansiere innhenting til multiklientbiblioteket mot å få lisens til dette i etterkant.

Dersom multiklientbibliotek ikke vurderes å tilfredsstille det konkrete behovet, vil kunden vanligvis igangsette en anbudsprosess. Det utarbeides da først et anbudsdokument der kunden spesifiserer sitt behov og eventuelle krav. Deretter innhentes tilbud fra aktørene i markedet, før det eventuelt forhandles med kundene om ulike vilkår.





Normalt har inngåtte kontrakter en varighet på mellom én og seks måneder. Kontraksverdien varierer betydelig, avhengig av hvor stramt markedet er samt i hvilket geografisk område det aktuelle prosjektet skal gjennomføres, da det er til dels store forskjeller i kostnadsnivå i ulike områder. Dette avgjøres igjen av kundenes samlede etterspørsel, som er avledet av aktivitetsnivået i olje- og gassnæringene.

Etter at prisene på olje og gass falt i 2014 har kundene redusert sitt aktivitetsnivå, noe som har ført til tilbudsoverskudd. Resultatet er at dagratene har gått fra USD 300 000 i 2014 til USD 150 000 i 2017.<sup>25</sup> Skipenes gjennomsnittlige driftskostnader, per dag gjennom året, anslås på den annen side at var USD 145 000 i 2014 og USD 105 000 i 2017.<sup>26</sup> Dette innebærer at selv skip som var på oppdrag gjennom hele 2017 kun genererte ubetydelige eller ingen bidrag til faste kostnader, salgskostnader, betjening av renter og avdrag etc.

De siste årene har også andelen kjøp av data fra multiklientbibliotek økt mens andelen kjøp gjennom kontraktseismikk har gått ned.

Dagens moderne streamerpakker genererer data av lik kvalitet, så sluttproduktet er i svært liten grad differensiert til tross for at aktørene benytter ulike typer streamere. Dette innebærer at byttekostnadene for kundene er lave. Kundene inngår også rent faktisk kontrakt med flere aktører. Equinor har eksempelvis siden 2016 benyttet PGS til tre oppdrag, Polarcus til fire oppdrag og RMASA til to oppdrag.<sup>27</sup>

Enkelte store kunder etterspør så mye data at det kan være aktuelt for dem å inngå så store og langsiktige kontrakter at de i praksis gir operatørene mulighet for å kontrahere ny kapasitet. Dette gir de store kundene sterk forhandlingsmakt, siden de kan påvirke kapasiteten, og fordelingen av denne, i markedet. Ettersom markedet nå er preget av overkapasitet har alle kunder, også små kunder, svært sterk forhandlingsmakt. Dette da de kan sette flere ulike tilbydere med ledig kapasitet opp mot hverandre og på denne måten presse ratene ned mot relevante driftskostnader.

### **6.2.5 Etablering, ekspansjon og etableringsbarrierer**

Som følge av at markedet den seneste tiden har vært preget av overkapasitet, med svært lav lønnsomhet, har det ikke skjedd reelle nyetableringer i markedet. Den foreløpig siste aktøren som etablerte seg var Shearwater. Dette selskapet ble etablert etter at Dolphin, som leide fire skip fra GC Rieber Shipping gikk konkurs, og sistnevnte etablerte et nytt eier- og driftsselskap for skipene sammen med RG.

Skipene og det øvrige materiellet som kreves er kapitalkrevende, noe som i seg selv kan vurderes som en etableringshindring. Videre tar det opp mot to år fra et skip er kontrahert til det er klart for oppdrag. Shearwater anslår at det totale investeringsbehovet for å tre inn i markedet er omtrent USD 75 millioner per skip, knyttet til streamerpakker på chartrede skip og nødvendig arbeidskapital. Videre vurderer Shearwater at det er behov for minst to skip for å kunne være en effektiv aktør i markedet. Et forholdsvis stort kapitalbehov er noe som gjelder i de fleste shippingbaserte næringer.

---

<sup>25</sup> Tall utarbeidet av Carnegie basert på gjennomsnittlige dagratene for PGS og Polarcus (ikke offisielle tall).

<sup>26</sup> Tall utarbeidet av Carnegie basert på kostnader for Polarcus, som har sammenliknbare kostnader som Shearwater (ikke offisielle tall).

<sup>27</sup> Kilde: IHS Petrodata – regneark «180613 – Seismic activity 2016-18 Raw data».





Erfaringen fra shippingbaserte næringer er likevel at ny kapasitet forholdsvis raskt kommer når aktørene forventer bedring i fremtidige markedsforhold eller dagratene er tilstrekkelig høye over tid. Dette skjer ofte ved at redere eller andre aktører med god tilgang på kapital kontraherer skip på spekulasjon. Disse kan i sin tur leies eller selges til aktører som benytter dem til å betjene slutt kunder. Tilsvarende har lite konkurransedyktige fartøyer en tendens til å gå ut av markedet på permanent basis i perioder med overkapasitet. Dette bidrar til at shippingbaserte næringer typisk er svært sykliske, der dagratene i noen perioder knapt dekker driftskostnadene og i andre perioder gir rom for svært høy lønnsomhet.

Særskilt for seismikkmarkedet er at skipene må utstyres med streamerpakker som kan ta noe tid å fremskaffe. De største produsentene av slikt utstyr eies også av aktører som selv er aktive i markedet for innhenting og salg av seismiske data. Av disse aktørene er det kun Sercel, som eies av CGG, som har hatt merkbart salg til tredjeparter. Ettersom det er flere eksempler på at aktører har etablert seg i markedet, blant annet Shearwater og Polarcus, begge med streamerpakker fra Sercel, kan melder ikke se at dette utgjør en særlig høy etableringsbarriere i seg selv. Videre eksisterer det to uavhengige leverandører av streamerutstyr, henholdsvis ION Geophysical og Teledyne.

Per i dag er ikke etterspørselen tilstrekkelig stor til å utnytte den samlede kapasiteten av aktive og ledige skip. På kort sikt er det derfor ikke rom for mer kapasitet i markedet. Dersom markedsforholdene skulle bedre seg og etterspørselen ta seg opp må det imidlertid forventes at ny kapasitet vil komme forholdsvis raskt inn i markedet. Dette vil trolig først skje ved at skip som ligger i kaldt opplag påmonteres streamerutstyr, også ved kontrahering av nye skip. I første omgang vil derfor sannsynligvis hovedsakelig de eksisterende aktørene øke sin produksjonskapasitet, mens det sannsynligvis først i neste omgang vil kunne bli rom for at nye aktører trer inn i markedet.

Dersom markedsforholdene bedres kan det dermed forventes at mer kapasitet kommer inn i markedet, og det vil også kunne bli rom for nyetableringer.

### **6.3 Markedet for utvikling og produksjon av streamerpakker**

Selv om utvikling og produksjon av streamerpakker verken er et horisontalt eller vertikalt berørt marked, bemerkes for ordens skyld at Foretakssammenslutningen heller ikke i dette markedet medfører noen negative effekter.

For det første har SLB-konsernet, gjennom produksjonsanlegget i Malaysia, som nå inngår i Virksomheten som er overdratt til RMASA, i praksis ikke solgt utstyr til tredjeparter. Dessuten vil det ikke påvirke incentivene for den overførte Virksomheten til å tilby streamerutstyr i tredjepartsmarkedet. Dette skyldes at andelen av kapasiteten i markedet som kan betjenes in-house kun øker med Shearwaters fire skip.

Shearwater har kjøpt streamerutstyr fra Sercel, og det er ingen risiko for at Sercel må forlate markedet som følge av at Shearwater reduserer sine kjøp. Dette gjelder særlig siden Sercel betjener CGG og flere andre tredjeparter sin etterspørsel etter streamerutstyr. Videre har ikke Shearwater kjøpt streamere fra noen av de mindre produsentene, og det er heller ikke sannsynlig at Shearwater ville gjort dette i fravær av Foretakssammenslutningen. Foretakssammenslutningen gir dermed ikke risiko for noen former for utestengelse.

Etterspørselssiden i et marked som inkluderer egenproduksjon består av Sercel, PGS og RMASA. Av disse er det primært CGG/Sercel som har solgt til tredjeparter, men også mindre



aktører som ION Geophysical og Teledyne. Shearwater har kjøpt sitt utstyr fra CGG/Sercel. Etterspørselssiden består av aktører som eier seismikkskip eller som leier slike skip uten streamerpakker.

Det er ikke etableringsbarrierer av betydning i dette markedet, ut over behov for kapital. De siste årene har det ikke vært etterspørsel etter streamerpakker og det er derfor verken produsert eller solgt slike.

#### 6.4 Effektivitetsgevinster

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

#### 6.5 Foretakssammenslutningen har ingen negative virkninger på konkurransen

Foretakssammenslutningen gir partene relativt lave markedsandeler og fører verken på kort eller lang sikt til risiko for konkurranseskade. CGG og PGS vil fremdeles være de største konkurrentene i markedet. Det vil være umulig å utøve markedsrett, særlig i dagens situasjon hvor markedet preges av tilbudsoverskudd. Ved forsøk på å utøve markedsrett,



vil kundene substituere seg til andre aktører som har ledig kapasitet, og som er villig til å utføre oppdrag så lenge vederlaget overstiger driftskostnadene.

Heller ikke i en situasjon med høyere etterspørsel, og mindre ledig kapasitet, vil det være lønnsomt for partene å utøve markedsrett, for eksempel ved å holde kapasitet tilbake fra markedet. Dette fordi alternativkostnaden av å holde tilbake kapasitet vil være høy ved høye dagrater. Eventuelt høyere dagrater for skipene i aktivitet vil derfor ikke kunne forsvare inntektstapet ved å holde tilbake kapasitet. Dessuten vil ny kapasitet komme inn hvis etterspørselen øker og ratene stiger. Dette fordi skipene som er lagt i opplag gradvis vil fases inn, samt at aktørene vil kontrahere ny kapasitet.

Foretakssammenslutningen skjer i et anbudsmarked med et fåtall profesjonelle og informerte kunder (olje- og gasselskap samt multiklientbibliotekselskap), og byttekostnadene er lave. Dette gir betydelig kjøperrett, og bidrar ytterligere til at det ikke vil være mulig å utøve markedsrett.

## 7 MELDEPLIKT – ØVRIGE MYNDIGHETER

Foretakssammenslutningen krever ingen konsesjoner/tillatelser etter annen norsk lovgivning. Foretakssammenslutningen utløser ikke meldeplikt til andre Europeiske konkurransemyndigheter. Det er på meldetidspunktet ikke endelig avklart om Foretakssammenslutningen utløser meldeplikt utenfor Europa. Konkurransetilsynet vil bli varslet dersom Foretakssammenslutningen meldes i andre land.

## 8 OFFENTLIGHET OG KONFIDENSIALITET

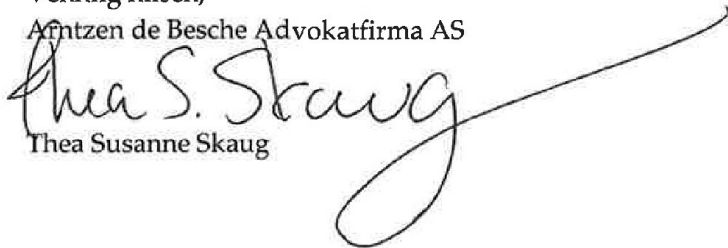
Denne meldingen, samt vedlegg 10 inneholder opplysninger som det er av konkurransemessige betydning at hemmeligholdes. Disse opplysningene må behandles strengt konfidensielt og unntas offentlighet i sin helhet, jf. forvaltningsloven § 13 (1) nr. 2. De aktuelle opplysningene og vedleggene er i meldingen er markert og begrunnet fortløpende.

Offentlig versjon av meldingen følger vedlagt, sammen med begrunnelse for opplysninger som ønskes unntatt offentlighet i samsvar med konkurranseloven § 18b.

**Vedlegg 10:** Konfidensiell versjon av melding med begrunnelser

\*\*\*

Vennlig hilsen,  
Arentzen de Besche Advokatfirma AS

  
Thea Susanne Skaug



## VEDLEGG

<b>Vedlegg 1:</b>	Aksjekjøpsavtale datert 22. august 2018 .....	4
<b>Vedlegg 2:</b>	Protokoll fra styremøtet i Trace Invest 20. august 2018 .....	4
<b>Vedlegg 3:</b>	Utskrift av pressemelding og presentasjon datert 22. august 2018 fra www.shearwatergeo.com .....	4
<b>Vedlegg 4:</b>	Organisasjonskart Shearwater GeoServices Holding AS med datterselskaper.....	9
<b>Vedlegg 5:</b>	Organisasjonskart for RG.....	9
<b>Vedlegg 6:</b>	Organisasjonskart GC Rieber-konsernet.....	9
<b>Vedlegg 7:</b>	Årsberetning og årsregnskap 2017, Shearwater GeoServices Holding AS .....	12
<b>Vedlegg 8:</b>	Årsrapport Gecoship AS 2017 .....	16
<b>Vedlegg 9:</b>	WesternGeco Marine Seismic Acquisition Business «combined financial statement 2015- 2017» .....	16
<b>Vedlegg 10:</b>	Konfidensiell versjon av melding med begrunnelser .....	35